

AUGLÝSING

um friðland á Látrabjargi

1. gr.

Um friðlýsinguna.

Umhverfis- og auðlindaráðherra hefur í samræmi við þingsályktun um náttúruverndaráætlun 2004-2008 og lög nr. 60/2013 um náttúruvernd ákveðið að friðlýsa Látrabjarg, þ.e. Bæjarbjarg og hluta lands Hvallátra sem friðland í samræmi við 49. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.

Látrabjarg er eitt stærsta fuglabjarg Evrópu og flokkast sem alþjóðlega mikilvægt fuglasvæði. Líffræðileg fjölbreytni svæðisins er mikil og er þar að finna fjölskrúðugt fuglalíf sem byggist m.a. á fjölbreyttu fæðuframboði og búsvæðum fyrir fugla. Á svæðinu er mesta sjófuglabýggð landsins þar sem meðal annars er stærsta þekkt álkubýggð í heimi. Á svæðinu verpa fjölmargar tegundir fugla, þar á meðal tegundir sem flokkast sem ábyrgðartegundir Íslendinga og eru á valista svo sem álka og lundi. Lífríki í sjó er afar fjölbreytt og mikilvægt fæðusvæði varpfugla í bjarginu. Náttúruvegurð svæðisins er mjög mikil. Gróðurfar einkennist af grasmóum og klettagróðri. Þar finnst afar sjaldgæf flétta á landsvísu, bjargstrý og stefánsól sem er friðlýst planta. Við Látrabjarg er einnig að finna menningarminjar auk þess sem jarðsaga Vestfjarða speglast í bjarginu. Vestast á Látrabjargi eru Bjargtangar sem eru jafnframt vestasti oddi Íslands.

Friðlandið Látrabjarg samræmist verndarflokki IV samkvæmt flokkunarkerfi IUCN (Alþjóðlegu náttúruverndarsamtakanna).

Við ákvörðun um friðlýsingu þessa var höfð hliðsjón af samningnum um verndun villtra plantna og dýra og lífsvæða í Evrópu (Bern 1979), sbr. Stjórnartíðindi C 17/1993, samningnum um líffræðilega fjölbreytni (Río de Janeiro 1992), sbr. Stjórnartíðindi C 11/1995 og samþykkt um votlendi sem hafa alþjóðlegt gildi, einkum fyrir fuglalíf (Ramsar 1971), sbr. Stjórnartíðindi C 1/1978.

Friðlandið er 37 km² að stærð.

2. gr.

Markmið friðlýsingarinnar.

Markmið friðlýsingarinnar er að vernda sérstætt og fjölbreytt lífríki svæðisins og búsvæði fugla, einkum varpsvæði sjófugla í einum mestu fuglabjörgum við Norður-Atlantshaf. Friðlýsingunni er jafnframt ætlað að vernda og viðhalda náttúrulegu ástandi ásamt mikilfenglegu landslagi frá sjávarmáli upp á hæstu brúnir. Friðlandið hefur mikið vísinda- og fræðslugildi og er vel þekkt á meðal vísindamanna og fuglaáhugafólks. Markmið með friðlýsingunni er einnig að tryggja rannsóknir og vöktun á lífríki svæðisins, með áherslu á búsvæði og afkomu varpfugla sem og að stuðla að fræðslu um fuglalífið í Látrabjargi. Í ljósi þess að svæðið hefur mikið aðdráttarafl fyrir gesti sem heimsækja Vestfirði þá er markmið að stýra umferð gesta með verndarráðstöfunum til að forðast að auka ágang eða álag á svæðið.

Jafnframt er markmið friðlýsingarinnar að vernda menningarminjar og menningararf svæðisins en um menningarminjar fer samkvæmt ákvæðum minjalaga nr. 80/2012.

3. gr.

Mörk svæðisins.

Mörk friðlandsins má sjá á korti í viðauka I. Mörkin eru hnitsett, sbr. hnitaskrá í viðauka II. Sá hluti Látrabjargs sem er innan friðlýsta svæðisins er um 9,7 km langur og er bjargið þar hæst um 444 metrar yfir sjávarmáli. Friðlandið nær jafnframt til hafsbotns, lífríkis og vatnsbols 2 km frá landi.

4. gr.

Umsjón með friðlýsta svæðinu.

Umhverfisstofnun hefur umsjón með friðlandinu, sbr. 2. mgr. 13. gr. og 79. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd. Stofnunin getur að höfðu samráði við landeigendur falið öðrum aðila umsjón með friðlandinu og skal þá gerður sérstakur samningur um umsjón og rekstur friðlandsins sem ráðherra staðfestir. Til grundvallar samningi um umsjón og rekstur friðlandsins skal liggja fyrir stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæðið. Í samningnum skal m.a. kveðið á um réttindi og skyldur samningsaðila, menntun starfsmanna og gjaldtöku.

Með Umhverfisstofnun starfar samstarfsnefnd sem í eiga sæti fulltrúar stofnunarinnar, Vesturbyggðar og tveir fulltrúar landeigenda tilnefndir af landeigendum Hvallátra. Fulltrúi Umhverfisstofnunar skal vera formaður nefndarinnar. Samstarfsnefndin skal funda eigi sjaldnar en tvisvar á ári.

Hlutverk samstarfsnefndar er að fjalla um framkvæmdaáætlun og landvörslu fyrir friðlandið, samvinna við gerð stjórnunar- og verndaráætlunar ásamt endurskoðun og breytingar á henni, breytingar á friðlýsingarskilmálum og önnur stefnumótandi mál sem varða friðlandið.

5. gr.

Stjórnunar- og verndaráætlun.

Umhverfisstofnun ber ábyrgð á að gerð sé stjórnunar- og verndaráætlun fyrir friðlandið í samvinnu við landeigendur Hvallátra, bæjarstjórn Vesturbyggðar, Náttúrufræðistofnun Íslands og eftir atvikum aðrar fagstofnanir og hagsmunaaðila, sbr. 1. mgr. 81. gr. laga um náttúruvernd nr. 60/2013. Í stjórnunar- og verndaráætlun skal m.a. fjalla um landnýtingu, landvörslu, vöktun, uppbyggingu, fræðslu og miðlun upplýsinga, verndaraðgerðir, takmörkun flugs, veiðar og aðgengi ferðamanna, svo sem með reglum um takmarkanir og stýringu á fjölda þeirra sem mega vera í friðlandinu á hverjum tíma og um aðgengi fatlaðs fólks.

Leita skal umsagnar félagasamtaka og hagsmunaaðila sem tilgreind eru í samráðsáætlun vegna gerðar stjórnunar- og verndaráætlunar fyrir svæðið.

Stjórnunar- og verndaráætlun er háð staðfestingu ráðherra, sbr. 3. mgr. 81. gr. laga um náttúruvernd nr. 60/2013.

6. gr.

Umferð um friðlandið.

Almenningi er heimil för um friðlandið en skylt er að ganga vel og snyrtilega um svæðið og fylgja umgengnisreglum sem þar gilda. Gestir í friðlandinu skulu fylgja merktum gönguleiðum. Göngustafir, aðrir en þeir sem gegna hlutverki hjálpartækja aldraðra og fatlaðra, eru bannaðir innan friðlandsins. Sýna skal fyllstu varkárni gagnvart lífríki svæðisins. Umferð reiðhjóla er heimil á vegum og stígum.

Óheimilt er að hafa gæludýr í friðlandinu frá 1. maí til 15. september. Utan þess tíma skal hafa gæludýr í bandi og fjarlægja úrgang frá þeim. Gæta skal þess að gæludýr valdi ekki

truflun á lífríki friðlandsins, skemmdum á náttúru og menningarminjum eða valdi gestum ónæði.

Óheimilt er að lenda þyrlum og öðrum mönnum loftförum innan friðlandsins nema að fengnu leyfi Umhverfisstofnunar. Óheimilt er að nota fjarstýrð loftför nema með leyfi Umhverfisstofnunar. Undanskilið er leitar- og björgunarflug með mönnum og fjarstýrðum loftförum.

Öll umferð og landtaka skipa og báta innan friðlandsins er óheimil. Undanskilið banninu er eftirfarandi:

- a) Umferð og landtaka vegna nytja hefðbundinna hlunninda.
- b) Umferð landeigenda sem er ekki í atvinnuskyni.
- c) Umferð skipa og báta vegna hefðbundinna veiða í sjó með handfæri.
- d) Umferð kajaka. Kajakræðarar skulu tilkynna Umhverfisstofnun um ferðir sínar undir Látrabjarg áður en þeir leggja af stað.
- e) Umferð og landtaka vegna rannsókna.
- f) Umferð skipa og báta sem leita vars undir Látrabjargi vegna veðurs og sjólags.
- g) Umferð skipa og báta er heimil eftir hefðbundnum siglingaleiðum vestur frá Bjargtöngum og um Látraröst vegna öryggis sjófarenda.

Nánar skal fjallað um umferð um friðlandið í stjórnunar- og verndaráætlun.

7. gr.

Dvöl og umgengi.

Öllum er skylt að ganga vel og snyrtilega um friðlandið. Næturdvöl og tjöldun er bönnuð innan friðlandsins. Óheimilt er að urða eða skilja eftir úrgang innan marka friðlandsins og skal hann tekinn með út af svæðinu. Öll meðferð elds er óheimil á svæðinu, þ.m.t. notkun ferðagrilla.

Gestum svæðisins er skylt að hlíta fyrirmælum landvarðar eða annarra starfsmanna hvað snertir umgengi og háttsemi í friðlandinu.

Til verndar fuglalífi svæðisins er Umhverfisstofnun heimilt að takmarka umgengi gesta um svæðið.

8. gr.

Rannsóknir og vöktun.

Náttúrufræðistofnun Íslands ber ábyrgð á vöktun í friðlandinu, sbr. 74. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd. Vöktunaráætlun skal vera unnin í samráði við Umhverfisstofnun og vera hluti af stjórnunar- og verndaráætlun.

Náttúrufarsrannsóknir innan friðlandsins, aðrar en náttúrufarsrannsóknir Náttúrufræðistofnunar Íslands og Hafrannsóknastofnunar, eru háðar leyfi Umhverfisstofnunar. Niðurstöður rannsókna skulu vera aðgengilegar fyrir Umhverfisstofnun og Náttúrufræðistofnun Íslands. Náttúrufræðistofnun Íslands kemur á framfæri ábendingum til Umhverfisstofnunar ef stöðu verndaðrar tegundar hrakar þannig að þörf kunnist að vera á sérstökum aðgerðum.

9. gr.

Fræðsla.

Umhverfisstofnun hefur umsjón með gerð fræðsluefnis um friðlandið í því skyni að efla vitund almennings á mikilvægi verndunar svæðisins. Í fræðsluefni um friðlandið skulu koma fram upplýsingar um verndargildi og sérstöðu svæðisins og þær umgengnisreglur sem þar gilda.

Nánar skal kveðið á um fræðslu í stjórnunar- og verndaráætlun friðlandsins.

10. gr.

Vernd dýralífs, gróðurs og jarðminja.

Óheimilt er að trufla dýralíf og raska gróðri í friðlandinu, bæði á landi og í sjó.

Óheimilt er að sleppa eða dreifa framandi lífverum í friðlandinu, þ.m.t. að rækta framandi plöntutegundir, sbr. reglugerð um innflutning, ræktun og dreifingu útlendra plöntutegunda nr. 583/2000. Fjarlægja skal framandi tegundir plantna og dýra sem hafa verið flutt inn á svæðið eða berast inn á það. Nánar skal fjallað um framandi lífverur í stjórnunar- og verndaráætlun.

Allt rask á jarðminjum er óheimilt innan friðlandsins, nema með sérstöku leyfi skv. 12. gr.

11. gr.

Vernd menningarminja.

Um verndun menningarminja fer eftir lögum um menningarminjar nr. 80/2012.

12. gr.

Landnotkun og mannvirkjagerð.

Framkvæmdir skulu vera í samræmi við markmið friðlýsingarinnar, samþykkt skipulag og skulu ekki rýra verndargildi svæðisins. Aðrar framkvæmdir en þær sem þegar eru samþykktar eru háðar leyfi Umhverfisstofnunar, sbr. 2. mgr. 40. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd, sveitarstjórnar, sbr. skipulagslög nr. 123/2010 og lög nr. 160/2010 um mannvirki og samþykki landeigenda á framkvæmdasvæði. Náttúruvernd á svæðinu er í forgangi og skal eðli allrar uppbyggingar taka mið af því. Því skal forðast uppbyggingu stórra mannvirkja og skulu framkvæmdir vera í samræmi við samþykkt aðalskipulag Vesturbyggðar, deiliskipulag svæðisins og stjórnunar- og verndaráætlun.

Í samræmi við samþykkt skipulag Vesturbyggðar og samþykkt stjórnunar- og verndaráætlun, mun Umhverfisstofnun framkvæma nauðsynlegar aðgerðir til að tryggja verndargildi svæðisins og til að almenningur geti notið hins friðlýsta svæðis, svo sem með lagningu og viðhaldi göngustíga, gerð áningarstaða og uppsetningu fræðsluskilta. Heimilt er að sinna hefðbundnu viðhaldi innviða svæðisins.

Allar hefðbundnar nýttjar landeigenda, s.s. eggjataka, eru heimilar eins og verið hefur. Þá eru hefðbundnar veiðar í sjó með handfæri heimilaðar. Með allar hefðbundnar nýttjar landeigenda, fer skv. lögum. Umhverfisstofnun er heimilt að takmarka eggjatöku ákveðinna tegunda sé sýnt fram á að fækkað hafi í stofni og að hann eigi undir högg að sækja. Einnig er Umhverfisstofnun heimilt að takmarka veiðar í sjó innan friðlýsta svæðisins sé sýnt fram á að þær ógni verndargildi svæðisins. Fjalla skal sérstaklega um framkvæmd og leyfi til eggjatöku auk framkvæmdar handfæraveiða í stjórnunar- og verndaráætlun fyrir friðlandið.

Afla skal leyfis Umhverfisstofnunar vegna skipulagðra viðburða og verkefna sem kalla á aðstöðu, mannafla eða meðferð tækja innan friðlandsins, s.s. vegna kvikmyndagerðar, listviðburða eða samkomuhalds.

13. gr.

Veiði og notkun skotvopna.

Öll meðferð skotvopna er bönnuð innan marka friðlandsins nema til refa- og minkaveiða í samræmi við lög um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum. Aðrar veiðar skulu ávallt vera í samræmi við ákvæði fyrrgreindra laga.

Veiðar á ref eru heimilar samkvæmt almennum reglum þar um. Halda skal skrá yfir greni og veidd dýr og skila til Umhverfisstofnunar.

Stefnt er að útrýmingu minks. Veiðar á mink skulu stundaðar á vegum Vesturbyggðar og í samráði við Umhverfisstofnun. Halda skal skrá yfir veidd dýr og skila til Umhverfisstofnunar.

14. gr.

Viðurlög.

Um brot gegn ákvæðum friðlýsingarinnar fer samkvæmt lögum nr. 60/2013 um náttúruvernd.

Landvörðum eða öðrum starfsmönnum friðlandsins er heimilt að vísa af svæðinu hverjum þeim sem brýtur gegn ákvæðum náttúruverndarlaga eða þeim reglum sem um svæðið gilda, sbr. 2. mgr. 84. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.

15. gr.

Gildistaka.

Friðlýsingin öðlast þegar gildi.

16. gr.

Ákvæði til bráðabirgða.

Þar til staðfest skipulag eða stjórnunar- og verndaráætlun liggur fyrir er Umhverfisstofnun heimilt að veita leyfi fyrir framkvæmdum ef þær ganga ekki gegn verndarmarkmiðum friðlýsingarinnar.

Umhverfis- og auðlindaráðuneytinu, 2. mars 2021.

VIÐAUKI I Kort.

 <p>UMHVERFISSTOFNUN http://www.ust.is</p>	<p>Láttrabjarg</p>	<p> Friðland</p> <p> Vegir</p>	Flatarmál: 37 km ²
			Kortavörpun: Lambert keiluvörpun
			Hnattstæða: ISN93
			Kortagerð: Guðni Hannesson LMÍ
			Dags: 07.10.2020
			© Landmælingar Íslands

VIÐAUKI II
Hnitaskrá.

Punktur	X	Y
1	244124	569317
2	244173	569319
3	246192	567435
4	248611	567125
5	250910	566588
6	251155	566931
7	252250	567264
8	252487	567047
9	252693	566646
10	252703	566388
11	252654	566178
12	252441	563882
13	251951	563969
14	249951	563954
15	249028	563602
16	248196	563431
17	247804	563389
18	247162	563391
19	246207	563477
20	245796	563572
21	245489	563706
22	245096	563788
23	244725	563946
24	244435	564139
25	244183	564380
26	244004	564619
27	243724	564842
28	243432	565177
29	242959	565579
30	242753	565860
31	242480	566333
32	242372	566620
33	242278	567020
34	242255	567279
35	242259	567453
36	242323	567840
37	242461	568207
38	242695	568574
39	243003	568882
40	243370	569116
41	243737	569254
42	244124	569317